

UZASADNIENIE

Powódka I. F. po ostatecznym sprecyzowaniu powództwa wniosła o ustalenie, iż przysługuje jej począwszy od 01 stycznia 2011 roku do dnia zamknięcia rozprawy prawo do ulgowych przejazdów kolejami w oparciu o obowiązujące u pozwanego przepisy oraz zasądzenie na swoją rzecz kwoty 2.000,00 zł tytułem odszkodowania za straty, jakie poniosła, wskutek stanowiska prezentowanego przez pozwanego, iż takowe prawo jej nie przysługuje.

W odpowiedzi na pozew, pozwany (...) **S.A. w W.** (k 28-31) wniósł o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie na swoją rzecz kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Rejonowy Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych ustalił, co następuje:

I. F. była pracownikiem Przedsiębiorstwa Państwowego (...).

Od 01 października 1991 roku powódce przyznano emeryturę kolejową.

J. F. – małżonek powódki był również pracownikiem Przedsiębiorstwa Państwowego (...), i od 01 stycznia 1995 roku przyznano mu emeryturę kolejową.

W dniu 21 czerwca 2010 roku małżonek powódki zmarł.

Począwszy od 01 sierpnia 2010 roku powódka otrzymywała rentę rodzinną po mężu na stałe.

Od tej daty pracodawca stał na stanowisku, iż powódce nie przysługuje prawo do ulgowych przejazdów.

Powódka korespondowała z pozwanym w sprawie przysługiwania jej prawa do ulgowych przejazdów.

Zgodnie z nie kwestionowanym zaświadczeniem o wynagrodzeniu pracownika, liczonym jak ekwiwalent pieniężny za niewykorzystany urlop wypoczynkowy, za ostatnie trzy miesiące pracy, wynosiło ono 2.766.790 zł brutto – przed denominacją (k 42).

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił, na podstawie dokumentów złożonych do akt sprawy, w tym znajdujących się w teczce akt osobowych oraz akt rentowych powódki oraz jej męża (k 4-16, 31-41, 49-53, 63-82, 93-94, 105-119, 142-146, 151-153), prawdziwość i zawartość merytoryczna nie była przez strony kwestionowana. Sąd uznał za pełnowartościowy materiał dowodowy przedłożone przez strony dokumenty. Nie ma przy tym znaczenia, że część z nich została złożona w kserokopiach, gdyż żadna ze stron nie kwestionowała ich autentyczności oraz zgodności z oryginałami, natomiast Sąd nie znalazł podstaw, aby powziąć w tym zakresie wątpliwości z urzędu. W odniesieniu do biletów, Sąd oparł się na dokumentach złożonych w oryginale, zaś brak imienności wystawienia ocenił łącznie z zeznaniami powódki **I. F.** (k 120-121), którym dał wiarę. W ocenie Sądu okoliczności podniesione przez powódkę zarówno co do wyjazdów jak też ich częstotliwości nie budzą wątpliwości, Sąd nie dostrzegł też jakichkolwiek przesłanek do stwierdzenia, iż powódka konfabulowała czy też celowo zniekształcała zaistniałą rzeczywistość. K. w tym zakresie nie dał przy tym pozwany.

Wyrok w sprawie VII P 727/09 Sądu Rejonowego dla Warszawy – Żoliborza nie wiązał Sądu orzekającego w niniejszej sprawie.

Sąd Rejonowy Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych zważył, co następuje:

Pozew ma uzasadnione podstawy.

Spór w zasadniczym zrębie ma charakter prawny stąd, w pierwszej kolejności omówienia wymaga powyższa kwestia.

Poza sporem w sprawie pozostawał fakt, iż w dacie wejścia w życie Zakładowego Układu Zbiorowego Pracy dla pracowników Spółki (...) S.A. (**zwany dalej (...) z 2003 roku**) zawartego w dniu 26 września 2003 roku, obowiązującego od dnia 01 grudnia 2003 roku, powódce przysługiwało – z racji stażu pracy u pozwanego – prawo do ulgowych przejazdów, regulowane m. in.: ustawą z dnia 28 kwietnia 1983 roku o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników kolei i ich rodzin.

W dacie wejścia w życie (...) z 2003 roku, § 66 wskazał, iż emeryci i renciści (...) oraz członkowie ich rodzin, którzy byli uprawnieni do bezpłatnych i ulgowych przejazdów kolejami przez dzień wejścia w życie Układu, mają prawo do ulgowych świadczeń przejazdowych określonych w układzie.

Przed wejściem w życie układu, zasady te regulowała zarządzenie nr. 77 Zarządu (...) z dnia 20 lipca 1999 roku w sprawie uprawnień pracowników (...) emerytów i rencistów oraz niektórych członków ich rodzin do przejazdów kolejami. W oparciu o powyższy akt wewnętrzny zarówno powódka jak i jej mąż byli uprawnieni do tychże uprawnień jako emeryci kolejowi.

Również w dacie wejścia w życie (...) z 2003 roku, powódka – jako emerytka kolejowa – miała prawo do ulgowych przejazdów.

Od 01 stycznia 2003 roku obowiązywał również Ponadzakładowy Układ Zbiorowy Pracy dla (...) zatrudnionych przez (...) Zrzeszonych w Związku (...) (zwany dalej (...) z 2003 roku). Zgodnie z § 86 ust. 1 (...), emeryci i renciści pobierający emeryturę lub rentę (...) oraz członkowie ich rodzin, którzy byli uprawnieni do bezpłatnych i ulgowych przejazdów kolejami przez dzień wejścia w życie Układu, mają prawo do ulgowych świadczeń przejazdowych określonych w układzie.

W oparciu o powyższy akt prawny, powódka była uprawniona do świadczeń.

Powódka rentę rodziną uzyskała z dniem 01 sierpnia 2010 roku.

W ocenie pozwanego, jedynie ci emeryci lub renciści, którzy prawo do renty rodzinnej uzyskali przed wejściem w życie (...) z 2003 roku, mają prawo do ulgowych przejazdów.

W ocenie Sądu, z tak zajęтым stanowiskiem zgodzić się nie można.

Podnieść należy, iż interpretacja spornego przepisu (w zakresie w jakim strony zaoferowały materiał dowodowy) wskazuje, iż bycie uprawnionym do bezpłatnych przejazdów przed wejściem w życie układu, dotyczy zarówno emerytów, rencistów, jak również członków ich rodzin. Wynika to zarówno literalnej, celowościowej oraz funkcjonalnej wykładni spornego przepisu.

Powódka nabyła sporne uprawnienie z racji własnej emerytury kolejowej, zaś jej decyzja o przejściu na korzystniejsze – z jej punktu widzenia – świadczenie (renta rodzinna) – wynikała również z faktu, iż małżonek był również emerytem kolejowym.

Powódka posiadała prawo do spornego uprawnienia z racji tego, iż przed 01 stycznia 2003 roku była emerytką kolejową i pobierała z tego tytułu emeryturę. Fakt przejścia na rentę rodziną, nie może przy tym przesłonić okoliczności, iż swoje uprawnienie powódka nabyła i go nie utraciła. W przepisie brak bowiem jakiegokolwiek elementu, który usuwałby nabyte prawnie uprawnienie w związku z samym faktem zmiany wyboru świadczenia (na rentowe).

Powódka posiadała prawo do spornego uprawnienia zarówno w oparciu o (...) z 2003 roku jak też (...) z 2003 roku

(...) obowiązywał do dnia 31 grudnia 2011 roku. Po tej dacie, zawarte zostało porozumienie w sprawie uprawnień do ulgowych przejazdów pracowników, emerytów i rencistów oraz osób pobierających kolejowe świadczenie przedemerytalne z dnia 08 grudnia 2011 roku. Treść § 2 załącznika nr 3 do porozumienia (k 74), wskazuje, iż pracodawca wykupuje uprawnienia do ulgowych przejazdów dla rencistów rodzinnych pobierających rentę rodzinna

m. in.: po emerytach kolejowych (jak powódka) oraz emerytów i rencistów, pobierających emeryturę lub rentę, którzy byli uprawnieni do bezpłatnych i ulgowych przejazdów kolejami przez dzień 01 stycznia 2003 roku.

Powódka wyczerpuje dyspozycję cytowanego przepisu zarówno jako rencistka rodzinna, jak również emerytka, która przed 01 stycznia 2003 roku była uprawniona do przejazdów.

W oparciu o powyższe porozumienia, powódce przysługiwało prawo do ulgowych przejazdów.

Protokołem dodatkowym nr 4 z dnia 16 czerwca 2011 roku uchylono w (...) z dnia 2003 roku uchylono rozdział – uprawnienia do kolejowych świadczeń przejazdowych.

Zawarto natomiast porozumienie w sprawie usług transportowych dla pracowników, emerytów i rencistów oraz osób pobierających kolejowe świadczenia przedemerytalne z dnia 18 września 2012 roku.

Interpretacja § 4 porozumienia jest analogiczna (brak zmian redakcyjnych) jak dotychczasowa. Z mocy tego przepisu zarówno emerycie kolejowi, renciści kolejowi, renciści rodzinni, którzy byli uprawnieni do bezpłatnych i ulgowych przejazdów kolejami przed 01 stycznia 2003 roku mają w dalszym ciągu prawo do tychże uprawnień. Powódka – co podniesiono wyżej – spełnia powyższą przesłankę, zarówno jako emerytka kolejowa posiadająca to uprawnienie przez 2003 roku i jako rencistka rodzina, która posiadała to uprawnienie przed 2003 rokiem

Porozumienie dotyczy roku 2013 i lat następnych, zatem, o ile nie zostanie zmienione, będzie uprawniać powódkę do korzystania z ulgowych przejazdów w oparciu o jego treść.

Mając powyższe na względzie, w okresie od 01 stycznia 2011 roku do dnia zamknięcia rozprawy (25 marca 2013 roku) powódka posiadała prawo do ulgowych uprawnień. Ustalenie stosunku prawnego w tym zakresie – w oparciu o treść art. 189 k.p.c. jest uzasadnione, zaś powódka ma interes prawny (co słusznie podnosiła w swoim stanowisku), albowiem została pozbawiona skutecznej ochrony swoich prawa.

Jak wskazał Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 19 marca 2002 roku, I PKN 959/00 pracownik ma interes prawny w sprawie przeciwko pracodawcy w ustaleniu okresu zatrudnienia wymaganego do uzyskania prawa do nieodpłatnego nabycia akcji skomercjalizowanego przedsiębiorstwa państwowego w ilości zależnej od stażu pracy przed wymagalnością roszczenia o zawarcie ze Skarbem Państwa umowy o nieodpłatne zbycie akcji. W powyższym judykacie wyrażono bardziej ogólną myśl, zgodnie z którą niepewność prawna może być (niezależnie od roszczeń o świadczenie) usunięta pomiędzy stronami, w taki sposób, aby pracownik nie musiał (jak w powyższym przypadku) co jakiś czas ponownie wszczynać procesy sądowe. Powódka zatem zrealizowała swój obowiązek wskazania interesu prawnego, stąd na mocy powołanych przepisów orzeczono jak w pkt. 1 wyroku.

Jak stanowi art. 361 § 2 k.c. w braku odmiennego przepisu ustawy lub postanowienia umowy, naprawienie szkody obejmuje straty, które poszkodowany poniósł, oraz korzyści, które mógłby osiągnąć, gdyby mu szkody nie wyrządzono.

Przepis powyższy statuuje, zatem szkodę jako mogące wystąpić dwie przesłanki: *damnum emergens* i *lucrum cesans*.

Jak wynika z okoliczności podnoszonych przez powódkę w przedmiocie wysokości odszkodowania, zwraca oni uwagę na przesłankę *damnum emergens* (szkoda rzeczywista).

Podkreślić należy, że "szkoda" nie jest pojęciem, którego normatywną definicję zawiera wymieniony wyżej przepis, a jest to pojęcie w istocie o charakterze doktrynalnym. Wymieniony przepis wskazuje wprost jedynie na zakres szkody podlegającej naprawieniu, nie będąc źródłem juretrycznej definicji samego pojęcia "szkoda". Pojęcie "szkoda" jest przedmiotem rozbieżnych ocen i stanowisk zaprezentowanych w bogatym piśmiennictwie. Według dominującego w piśmiennictwie poglądu (przy braku normatywnej definicji samego pojęcia), szkodą w znaczeniu prawnym jest tylko taki uszczerbek w majątku poszkodowanego, którego doznał on wbrew swojej woli. W najnowszym piśmiennictwie wyraźnie podkreśla się, że pojęciem szkody nie można obejmować takiego uszczerbku, który jest skutkiem celowych i świadomych czynności poszkodowanego, choćby były one niezgodne z zasadami racjonalnego działania.

W ocenie Sądu, w okolicznościach sprawy powódka – wskutek konsekwentnej odmowy przyznania jej statusu osoby posiadającej prawo do spornych uprawnień – doznała szkody w postaci różnicy pomiędzy wartością biletów, jaką w okresie spornym uiściła, a kwotą, jaka musiałaby uiścić, gdyby korzystała z uprawnień (zgodnie z informacją (...) Sp. z o.o. z dnia 08 stycznia 2013 roku, gdzie różnica wynosi 60 groszy oraz przepisami porozumień – bilet z ulgą – 5 zł - stanowisko pozwanego z dnia 27 grudnia 2012 roku).

Sąd uznał bilety złożone w oryginałach jako dowody uzasadniające przyznanie odszkodowania, zaś fakt, iż nie wszystkie są imienne, zdaniem Sądu, nie świadczy, iż powódka kosztów tych nie poniosła. Argumentację tą uzupełniła zeznaniami w charakterze strony, zeznaniem, którym Sąd dał wiarę. Z uwagi na fakt kwestionowania uprawnienia do ulgowych przejazdów, trudno również – zgodnie z zasadami doświadczenia życiowego – wymagać od powódki żądania za każdym razem faktury imienne, skoro w korespondencji pomiędzy stronami pracodawca konsekwentnie prawa powódce odmawiał.

Reasumując, Sąd zasądził na rzecz powódki koszt udokumentowanych biletów z uwzględnieniem różnic wynikających z przepisów, o których mowa, w pozostałym zakresie powództwo oddalając, w oparciu o powołane wyżej przepisy – o czym orzeczono jak w pkt. 2 i 3 wyroku.

O kosztach procesu, w tym kosztach zastępstwa procesowego orzeczono na mocy art. 102 k.p.c. w części oddalającej powództwo, uznając, iż powódka wygrała spór co do zasady. W ocenie Sądu zniesienie kosztów zastępstwa procesowego będzie adekwatne do ostatecznego rozstrzygnięcia sporu.

Zgodnie z treścią art. 477² § 1 k.p.c. Sąd nadał z urzędu wyrokowi w pkt. 1. rygor natychmiastowej wykonalności w części nie przekraczającej pełnego jednomiesięcznego wynagrodzenia powoda (z uwzględnieniem denominacji tzn.

2.766.790 zł brutto / 10.000,00 = 276, 68 zł).

Zarządzenie: odpis wyroku z uzasadnieniem doręczyć powódce;